

Asettamispäätös

24.1.2024

VN/33206/2023
VN/33206/2023-OM-1

Tuomioistuinten ruotsinkielisen palvelun kehittämishankkeen asettamispäätös

Päätös

Oikeusministeriö asettaa hankkeen, joka tukee tuomioistuinten ruotsinkielisen palvelun kehittämistä. Hankkeelle asetetaan lisäksi ohjausryhmä. Hanke toteutetaan yhteistyössä Tuomioistuinviraston kanssa.

Toimikausi

Hankkeen toimikausi on 1.4.2024-31.3.2025.

Taustaa

Pääministeri Orpon hallituksen hallitusohjelman (Neuvottelutulos hallitusohjelmasta 16.6.2023: Vahva ja välittävä Suomi) kirjauksen mukaan kansalliskielistrategian toimeenpanoa jatketaan. Oikeudenhoidon osalta hallitusohjelmaan on kirjattu, että ruotsinkielisten palvelujen saatavuudesta kaksikielisillä alueilla huolehditaan.

Useissa viimeaikaisissa oikeudenhoitoa koskevissa selvityksissä ja ohjelmissa on kiinnitetty huomiota asioiden käsittelyyn ruotsin kielellä tuomioistuimissa. Oikeusministeriön asettaman oikeudenkäytön kehitystyöryhmän arviomuistiossa (Oikeusministeriön julkaisuja, Mietintöjä ja lausuntoja 2022:39) kuvattujen tilastotietojen mukaan ruotsin osuus tuomioistuinasoiden käsittelykielenä on ollut laskusuunnassa vuodesta 2013 alkaen. Arviomuistiossa yhtenä kehittämistavoitteena tuodaan esiin käyttäjälähtöisyys ja se, että yhdenvertaisuuteen ja eri erityisryhmien tarpeisiin ja kielisten oikeuksien toteutumiseen tulisi kiinnittää huomiota. Oikeusministeriön julkaisemassa selvityksessä vuoden 2019 käräjäoikeuksien rakenneuudistuksesta (Mikko Aaltonen: Vuoden 2019 käräjäoikeus-verkoston rakenneuudistuksen ja summaaristen riita-asioiden keskittämisen arviointi, Oikeusministeriön julkaisuja, Selvityksiä ja ohjeita 2023:3) kiinnitetään myös huomiota ruotsiksi käsiteltävien rikosasioiden määrän laskuun. Selvityksen mukaan näyttää siltä, että yhä useampi ruotsinkielinen luopuu oikeudestaan käyttää tuomioistuimessa omaa kieltään. Pidemmällä aikavälillä tapahtuneen laskun ei kuitenkaan arvioida selittyvän käräjäoikeuksien rakenneuudistuksella. Yhtenä kehityskohteena selvityksessä mainitaan oikean käsittelykielen varmistaminen jo rikosprosessin alkuvaiheessa. Selvityksen mukaan käräjäoikeuksien ruotsinkielisessä asiakaspalvelussa ja yleisessä neuvonnassa sekä ruotsinkielisten istuntokäsittelyjen avustavissa tehtävissä koettiin olevan parantamisen varaa.

Valtioneuvoston selonteossa oikeudenhoidosta (Valtioneuvoston julkaisuja 2022:67) todetaan, että kielellisten oikeuksien toteutuminen kansalaisten oikeusturvapalveluissa ja eri ryhmien tarpeiden

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Oikeusministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 25
00023 Valtioneuvosto

Eteläesplanadi 10
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 1606 7730
+358 9 1606 7730

kirjaamo.om@gov.fi
oikeusministerio.fi

huomioiminen on yksi koko oikeudenhoidon resursseja koskeva erityiskysymys. Selonteon mukaan oikeushallinnon ruotsinkielisen palvelun saatavuus ei ole riittävällä tasolla kaksikielisillä alueilla. Kaksikielisillä alueilla tulee turvata tuomioistuinyksiköiden jatkuvuus, ruotsinkielisten palvelujen saatavuus ja oikeushallinnon muiden viranomaisten riittävä läsnäolo sekä kiinnitettävä huomiota kielitaitoon rekrytoinneissa. Selonteon yhtenä toimenpiteenä on selvittää käsittelykielen valintaan vaikuttavia seikkoja rikos- ja riita-asioissa. Selonteossa todetaan lisäksi sähköisten asiointipalvelujen osalta, että palvelujen löydettävyyttä, käytettävyyttä ja saavutettavuutta tulee kehittää toiminnan sujuvoittamiseksi ja kielellisten palvelujen saatavuuden varmistamiseksi.

Valtioneuvoston periaatepäätöksenä hyväksytyssä kansalliskielistrategiassa (Valtioneuvoston julkaisuja 2021:87) kiinnitetään huomiota haasteisiin ruotsinkielisissä julkisissa palveluissa. Jotta palvelut toimisivat molemmilla kansalliskielillä, viranomaisten on eri tavoin edistettävä kielellisesti laadukasta toimintaa organisaatiossa. Kansalliskielistrategian yhtenä päämääränä on luoda ja ylläpitää asiointiympäristöjä, joissa on luontevaa käyttää suomen ja ruotsin kieltä. Tämän toteuttamiseksi strategiassa on määritelty toimenpide, jonka mukaan käynnistetään ruotsinkielisten asiointiympäristöjen kokeilu. Kokeilussa tehdään kieliperusteista suunnittelua ja luodaan ruotsinkielisiä palvelupolkuja sekä selvitetään toimenpiteiden vaikutusta viranomaiseen ja asiakastyytyvyyteen. Lisäksi kansalliskielistrategian yhtenä päämääränä on turvata kansalliskielten asema ja kielelliset oikeudet suurissa hallinnollisissa uudistushankkeissa. Tähän liittyen yhtenä strategian toimenpiteenä on kehittää kielipalveluiden suunnitteluun ja koordinointiin malli.

Hankkeen tavoitteet

Hankkeen tavoitteena on tukea tuomioistuinten ruotsinkielisen asiointiympäristön kehittämistä, selvittää mahdollisia haasteita ruotsinkielisen palvelun toteutumisessa ja esittää haasteisiin ratkaisuja. Hankkeen avulla toteutetaan kansalliskielistrategiassa, oikeudenhoidon selonteossa sekä hallitusohjelmassa asetettuja tavoitteita koskien tuomioistuinten ruotsinkielistä palvelua.

Tuomioistuimet voivat hyödyntää hankkeen tuotoksia kehittäessään ruotsinkielistä palveluaan, mikä tukee kielellisten oikeuksien toteutumista. Hankkeessa tuotetut tiedot käsittelykielen valintaan vaikuttavista seikoista auttavat suuntaamaan mahdollisia toimenpiteitä sekä tulevia tutkimuksia aiheesta.

Tehtävät

Hankkeessa luodaan ruotsinkielisen palvelun suunnittelun ja koordinoinnin malli. Mallissa käsitellään asioita, joita kaksikielisten tuomioistuinten on hyvä huomioida laadukkaana vähemmistökielisen palvelun ja palvelukokemuksen takaamiseksi. Kaksikieliset tuomioistuimet voisivat harkintansa mukaan hyödyntää mallia toimintansa suunnittelussa ja kehittämisessä. Malli voi olla hyödynnettävissä myös muissa viranomaisissa.

Hankkeen aikana luodaan kaksikielisten tuomioistuinten verkosto ja luodaan malli verkoston toiminnalle jatkossa.

Lisäksi hankkeessa selvitetään käsittelykielen valintaan vaikuttavia seikkoja rikos- ja riita-asioissa tuomioistuimille tehtävällä kyselyllä.

Hankkeessa voidaan tarkastella myös erilaisia käytännön ratkaisuja ja työkaluja ruotsinkielisen palvelun tueksi.

Hankkeelle voidaan laatia tarkempi hankesuunnitelma.

Hankkeen tuloksista raportoidaan vuonna 2025 annettavassa hallituksen kertomuksessa kielilainsäädännön soveltamisesta.

Kustannukset ja rahoitus

Hankkeen kustannukset katetaan oikeusministeriön määrärahalta erikseen tehtävän päätöksen mukaisesti. Määrärahalta kustannetaan Tuomioistuinvirastoon palkattavan hanketyöntekijän henkilöstökulut sekä hankkeen toimintamenot.

Hankkeen ohjausryhmän työstä ei aiheudu erillisiä kustannuksia.

VN/33206/2023-OM-1

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: